

Zdravotní komise svazů chovatelů skotu
9. dubna 2025

Informace k riziku zavlečení SLAK při svozu mléka a návrh opatření

Vážení chovatelé,

v souvislosti s nákazou SLAK jsme nuceni řešit problémy a podstupovat rizika, jakým nejsme zvyklí běžně čelit. V rámci různých jednání o celkových opatřeních jsme si i mezi členy zdravotní komise vyměňovali názory na nově vznikající problémy a na přístupy k jejich řešení.

Podle našeho názoru nebylo třeba nijak komentovat rozběhnutý systém řízený SVS, která hned v první fázi správně zareagovala, dostatečně nás informovala a přijala podle našeho názoru adekvátní opatření. Ve druhé fázi, kdy se ukázalo, že se šíření nákazy nepodařilo úplně zastavit, jsme z více stran kritizovali přijímání nedostatečných opatření na hranicích ze strany státu a jejich pomalé zavádění. Ostatní opatření i nadále považujeme za přiměřená, uvážlivá a odpovídající nákazové situaci. Naštěstí prozatím nedochází k lavinovitému šíření nákazy a lze snad říct, že můžeme doufat, že obecně přijímaná opatření dokážou nákaze s velkou úspěšností bránit.

Nejvyšší míru rizika přináší pohyb vozidel a osob spojených s pohybem napříč zemědělskými podniky (inseminátor, veterinář, paznehtář a servisní pracovníci). Stejnou míru rizika představuje pohyb vozidel, která jezdí mezinárodní dopravu a následně „z farmy na farmu“. Jedná se zejména o dopravu sójového a řepkového šrotu, mláta, výpalků, melasy a jiných průmyslově upravovaných krmiv. Především u těchto rizik je třeba přísně dodržovat obecná pravidla biosekurity pro dezinfekci vozidel a osob.

Vysoce rizikovým faktorem zejména pokud by se zhoršila nákazová situace a nákaza se dostala i do ČR je svoz mléka. Vozidlo, které vozí z farmy na farmu mléko, řidič, který přímo pracuje s mlékem, které je v případě nákazy vysoce rizikovým materiálem, a to ještě před objevením se klinických příznaků u zvířat. V pokynech SVS a obecných principech biosekurity není svoz mléka řešen do všech technických detailů, které jsou podstatné pro minimalizaci rizik zavlečení nákazy v souvislosti s relativně komplikovaným procesem předání a převzetí mléka. Z toho důvodu jsme v rámci zdravotní komise připravili soupis podrobně rozpracovaných doporučených postupů pro svoz mléka v době

rizika zavlečení SLAK. Formulace doporučených postupů byla projednávána se zástupci mlékáren a byly zohledněny některé připomínky z jejich strany.

Doporučujeme chovatelům, aby se s doporučeními pro svoz mléka seznámili a podle závažnosti nákazové situace je zavedli. Zavedení některých opatření se pravděpodobně neobejde bez detailního projednání a nastavení procesu s odběratelem mléka.

Současně upozorňujeme, že je třeba ochranu farmy nastavovat podle míry rizik jednotlivých faktorů a zejména neupřednostňovat faktory s nízkými riziky a při tom opomíjet rizika vysoká.

Pro základní orientaci v problematice přikládáme vybrané informace o míře některých rizik z materiálu Ministerstva zemědělství Spojených států Risk Assessment for the Transmission of Foot-and-Mouth Disease via the Transport of Raw Milk Into, Within, and Outside of a Control Area during an Outbreak, May 2013

ZÁVĚRY:

Odhadovaná pravděpodobnost rizika zavlečení nákazy pomocí:

- **kontaminace přepravních vozů a kabin nákladních automobilů** rozlitým mlékem na infikovaném, ale nezjištěném hospodářství je **střední až vysoká**.
- **vnější kontaminace cisteren, skladovacích prostor a přečerpávacích hadic** rozlitým mlékem v infikované, ale nezjištěné farmě je **střední až vysoká**.
- **přímé uvolnění viru prostřednictvím mléka rozlitého z hadice** na neinfikovaném hospodářství je **střední až vysoká**.
- **přímé uvolnění viru z rozlitého mléka kontaminací vnějších povrchů cisterny nebo oděvu, bot či rukou** přepravce je **střední až vysoká**.
- **kontaminace odvozní soupravy a kabiny kontaminovaným materiálem z prostředí** je **střední až vysoká**.
- **křížová kontaminace osob, vozidel nebo zemědělských podniků** prostřednictvím usazování kontaminovaného materiálu na běžných komunikacích a jiných površích v důsledku vnější kontaminace cisterny a odvozní soupravy je **střední až vysoká**.
- **bioaerosolů** vycházejících z cisterny a šířících infekční virus při sběru a přepravě mléka se odhaduje jako **nízká až velmi nízká**.
- **virus přítomný ve zbytcích mléka ponechaných v cisterně**, která nebyla ošetřena čištěním na místě, způsobí uvolnění viru v neinfikované farmě, je **zanedbatelný až nízký**.
- **náhodného rozlití mléka**, které by mělo za následek křížovou kontaminaci osoby, vozidla nebo hospodářství při jízdě po společných komunikacích nebo jiných zastávkách, **je nízká**.

**Doporučené postupy pro svoz mléka v době rizika zavlečení nákazy SLAK,
projednané se zástupci mlékáren na komoditní radě 8.4.2025**

Za zdravotní komisi

MVDr. Václav Osička,
doc. MVDr. Soňa Šlosárková, Ph.D.
MVDr. Kamil Kovařík, Ph.D.